

Яцек Дукай - „Други песни“

Мъглата се стелеше около файтона, в меките извивки на сиво-бялата завеса господин Бербелек се мъчеше да долови съдбата си. Мъгла, вода, дим, листа, завъртени от вятъра, сипещ се пясък и човешка тълпа – в тях се прозира най-добре. Главата му натежаваше към кожената тапицерия. Той вдъхна дълбоко влажния въздух и се защити от морфата на нощта – дребен човечец със скъпо палто, с прекалено гладко лице и прекалено големи очи. Взе от седалката вестник, оставен от пътниците преди него. В мътната светлина от пирокийните лампи хердонският шрифт едва се разчиташе: буквите като руни, като части от някакви по-големи знаци, вдясно големи и дебели, наляво избледняваха. Коровата хартия се мачкаше и трошеше в ръцете с ръкавици. ЛУННАТА ВЕЩИЦА Е ВЛЮБЕНА. КОЙ Е ИЗБРАНИКЪТ? На другата страница – гравюра с морско чудовище и заглавие: ПЪРВИЯТ НИМРОД НА АФРИКАНСКАТА КОМПАНИЯ ЗАГИНАЛ В МОРЕТО. Политически коментар на ритера Дройг-от-Коле: *Наистина ли беше толкова трудно да се предвиди съюзът на Йоан Чернобради с кратистос Седемръсти? Сега Рим, Готландия, Франкония и Неургия ще трябва да пъшкат под съня на Магьосника. Браво на нашите дипломати, отлична работа!* От текста направо се лееше сарказъм. В локвите върху черния паваж се отразяваше Луната в трета четвърт, безоблачното ѝ небе разкриваше розовите морета, кратиста Илеа май е в добро настроение (може пък наистина да е влюбена?) или съзнателно разпростира короната си толкова мощно. Антосът на господин Бербелек рядко стигаше по-далече от една ръка разстояние и наистина само в мъглата, в дима можеше да се отгатне нещо от формата му – може би тъкмо бъдещето, късметът, който го чака, както гласи популярното поверие. Но нима господин Бербелек днес вечерта не беше попрекалил да изпитва волята и на министър Бруге, и на Шулима? Затова се вглеждаше той замислено в кълбящата се мъгла.

Чат, чат, чат, кочияшът не насилваше коня да бърза, нощта беше тиха и топла, внушаваше спокойствие и благоразумие. Господин Бербелек си спомняше горещия винен дъх на Шулима и уханието на египетския ѝ парфюм. Тази пролет вече не господстваше аскетичната мода от Хердон (малка победа над кратистос Анаксегирос, поне в това) и в салоните се върнаха традиционните европейски химатии, лондонските кафтани, ризите без копчета, оголващи гърдите, за жените – кафторските рокли, софории и митани, арабските шалвари, корсетите, повдигащи бюста, предизвикателните накити за гърдните зърна. Ръцете на Шулима над лактите бяха обхванати от дълги спираловидни гривни във формата на змия и когато естле Амитаче протегна ръка за целувка на господин Бербелек (докосването на нейната кожа направо го изгори), той погледна право в смарагдовите очи на влечугото.

– Естле.

– Естлос.

Тя вече се усмихваше, добър знак, още от първия поглед беше наложил формата на доброжелателност и доверие. После тя му шепнеше зад синьото си ветрило иронични коментари за кръстосващите залата гости. За чичо си също. Естлос А. Р. Бруге, министър на търговията на Княжество Неургия, се бил впуснал наскоро в заплетен роман с готска кавалеристка, стотничка на Хорър, която очевидно била силен демиургос, защото след всяка среща с нея Бруге се връщал малко разхубавен и малко оглупял, както се присмиваше Шулима. Може пък наистина министърът да е бил вече обработен? Защото беше приел предложението на Бербелек практически без възражения, едно махване с ръка, гримаса, дори без да се замисли – така Търговската къща „Нюте, Икита те Бербелек“ се слоби с фактически монопол върху вноса на кожи от Северен Хердон. Господин Бербелек празнуваше. Между два тоста, без много да му

мисли, покани Шулима в лятното си имение в Иберия. Тя вдигна вежди, махна с ветрилото, зеленото змийско око проблесна.

– На драго сърце.

Но сега господин Бербелек брои ярките луни в локвите и чаткането на копитата по градския паваж във влажната тишина и мисли така: ами ако беше точно обратното, ако нейният антос ме прояде коварно и именно нейната недостъпност изтръгна от устата ми тази покана? Дали пък с разказа за готската стотничка демиургосът не искаше да ми подсказе нещо...?

Мъглата изтъня, той виждаше ръбестите силуети на къщите, надничачи във фиакъра със спуснат гюрук. Бербелек никога не беше намирал класическата воденбургска архитектура за особено красива, всички тези масивни сгради, стиснати в криви редици, улиците като каньони на каменен лабиринт, покривите с настръхнали гаргойли и водоливници, прозорците като бойници, вратите като двери на крипти, тъмните дворове зад потъналите в сенки порти, вечно мокрия паваж, по който надолу към пристанището и морето текат потоци градска мръсотия... Центърът и повечето жилищни квартали на столицата бяха построени по времето на кратистос Грегор Мрачни, когато той властваше в княжеския дворец. Тогава керосът на Воденбург се огъваше и топеше наистина като восъчен в огъня на короната на кратистоса, след като той си тръгна, самият дворец беше застинал във формата на зловещи градини от камък и стомана. Бербелек беше поканен там скоро след като се пренесе във Воденбург и собственият му слънчев и радостен дом после му се стори в пълен контраст с двореца. Обаче хората се променят по-бързо от неодошевената материя. Три поколения воденбургчани след Грегор Черни се бяха научили да се смеят и забавляват и той дори беше чул за тези шест години няколко анекдота. Истинско щастие беше, че Шулима не е оттам. Той отвори „Залезния конник“ на предпоследната страница. Днешната карикатура – взря се – представяше канцлера Льоке на четири крака, с блажена физиономия да изблизва нощното гърне на Магъосника. Е, хубавите работи бавно стават, чувството за хумор явно също не пада от небето.

Пресякоха площада пред храма. На стълбището на Дома на Ишар забеляза няколко проститутки послушнички, белите им бедра лъщяха в светлината на фенерите. Фиакърът зави и тръгна по-бързо надолу по стръмната улица, чат-чат-чат. Бербелек бръкна във вътрешния джоб на кафтана, извади тутуницерата и кибрит. Такаааа. Дръпна дълбоко, отпусна глава върху кожената облегалка и се загледа в небето. Въпреки следобедния дъжд то беше безоблачно, звездите примигваха закачливо, Луната направо заслепяваше. Далече напред над пристанището, където висяха на железните си вериги въздушни свини, дебелите им силуети засланиях звездосклона. Тутуницата искреше, господин Бербелек духна и искрите литнаха в нощта. Да предположим, че Кристоф удържи оборота на миналогодишното равнище. Но след като пое правителствените поръчки... сто и двайсет, сто и четиресет гроша чиста печалба. От тях петнайсет процента... Да кажем, двайсет хиляди. Ще мога да платя дълговете на татко и да осигуря рентата на Орланда, Мария и децата. Няма да е лошо да си купя и някой добър текнитес за тяло. Признай си, Йероним Бербелек-из-Острог: старееш като всеки друг.

Монотонното поклащане на фиакъра и ритмичното чаткане на копитата все пак действата приспивно, почти хипнотично – когато той спря, Йероним се стресна, досущ събуден от най-сладкия сън призори.

– Пристигнахме, естлос – обяви кочияшът.

Господин Бербелек тръгна да слиза и забърка из джобовете си за дребни.

Портата към двора беше затворена, естествено, но над малката врата светеше пирокрийна лампа. Той потропа три пъти със сребърната глава на бастуна. Фиакърът

бавно изтрополи нагоре по пустата улица към предхрамовия площад. Още едно дръпване от черната тутуница в хладния полумрак на разсъмването, в този най-дълъг час, когато боговете сладко се протягат, а керосът на Вселената е малко по-мек, малко по-близо до Материята...

– А, ето те и тебе! Вече мислех, че тази нощ няма да се върнеш. Как беше балът? Хайде, дай палтото. И ръкавиците. Пак ли валя?

Господин Бербелек игнорира досадното мърморене на стария прислужник и както си беше по палто, мина в предната библиотека. На празния пулт записа върху малък лист от телешка кожа кратка информация за успешните преговори с Министерството на търговията. Сгъна листа два пъти по еврейски обичай, разтопи над свещта зелен восък и запечата листа. Оставаше пръстенът с герба на Острог и:

– Порте! Нека Антон занесе това веднага в кантората на естлос Нюте.

Но си остана пред пулта. Този дим от свещта – вдигна ръка – не, нямаше течение – сабя ли беше, меч ли? – в листата на вятъра, в хорската тълпа, в мъглата, водата и дима, в този тъмен дим – чак се наведе, примигвайки – закривено острие, да.

Този ден господин Бербелек не можа да се наспи. Господин Бербелек спеше лошо във Воденбург, но сега спа и малко: още в девет часа в спалнята нахлу естлос Нюте, избутвайки от прага Порте и Тереза, и от Бербелековото тяло тутакси започна да се изпарява цялата сънливост, както и кошмарите от мислите му.

– Ай, ай, ай! Йерониме, чудотворецо, салонни ми кратистосе, кланям ти се доземи!

– Дявол да те... Не дърпай пердетата!

– Няма да се питам как си го направил, но едно ще ти кажа, цена нямаш, следващият кораб на Ситин ще носи твоето име, хайде, покажи ми се да те прегърна!

– Абе, я се... И ти щеше да го уредиш, Бруге щеше да се съгласи с всичко, май е оглупял от любов, във всеки случай главата му е в облаците... Тереза! Кахва! Благородният Кристоф Нюте, ерусалимски ритер и едър търговец на кожи, също не беше родом от Воденбург (беше второ поколение хердонец), което донякъде обясняваше неговата бързивост. Той обаче живееше тук по-дълго от Бербелек и за последния беше голяма загадка как Кристоф беше успял да си остане все същият безцеремонен холерик, докато дори истински демиургоси на оптимизма и арогантността след няколко месеца под морфата на Грегор изпадаха във „воденбургска депресия“. Но Нюте изобщо беше отрицание на баналността: шест и половина пуса ръст, два литоса живо тегло, архитектурни плещи, коси като огнени езици – и брадата, и гривата – и този глас на пещерен човек, рев на подпийнал мечок, чашите звъняха дори когато шепнеше. – Веднага направих нови поръчки и пратих по куриер на посредниците по-висока оферта за изкупуване, ще изтикаме Кройцек не само от Неургия, но и от балтийските княжества, вече го виждам – продължи господин Нюте.

– Година-две, не могат вечно да я карат с цигански кредити, а когато навлезем на Север...

– Мушахин се подкрепя от кралската хазна – вметна Йероним, сърбайки горещата канелена кахва.

– Хе! Нали затуй те взех в компанията? Ти имаш приятели в източните дворове, първата ти беше от Москва, нали?

– Кристоф...

– Ох, моля да ме извините, че споменах, господин Мъченико. Кристе Боже, колко те бива да се наслаждаваш на траура! Помниш ли как се наложи да те измъкна от кучкарника на Льоке? Мислех, че...

– Излез.

- Добре, добре. За какво бях... А, Кройцек, Мушахин, братя Розарски. И ще остане само сибирското ханство.
- Тях няма да може, транспортните разходи...
- Кристоф удари с грамадния си юмрук възглавницата.
- Ама аз нямам и намерение. Тъкмо обратното! Например кожите в Северен Хердон. Хоп през пролива. А когато Дядо Мраз преморфира този леден мост от Азия към Нова Лапония...
- Да бе, той го морфира от седемстотната. Слаб му е антосът, трябва да се премести от Убби към пролива Ибн Када.
- Ама защо това черногледство, естлос! Цели три добри новини от заранта, а той сякаш от гроб излиза!
- Да видиш какво е... Как човек се събужда по-изморен, отколкото е легнал.
- Какво пак сънува?
- Не помня, не съм сигурен, дори не знам как да го опиша. Помисли, какво може да е, Кристоф: затворен съм, но в безкрая, тичам към мястото, в което съм, а те ме режат до кокал колкото пъти се обърна, но всъщност не се обръщам аз...
- Стига, стига! Трябва да те раздвижа, ще ръждясаш тук. На бала също насила те пратих – и какво? Зле ли ти беше?
- Какво ново?
- Ай, ама ти не знаеш ли? Тор тръгва на война! Пак ще се бият за Уук. Представи си поръчките, само зимен контингент, а като вземеш и скока на цените...
- Паразит.
- Хи-хи. Впрочем след три часа пристига „Апостол Филип“, ранно птиче. Преждевременно и без загуби. Сега пак кажи, че не трябва да инвестираме в собствен флот.
- Без загуби, защото излови в последния му рейс тоя персиец хекатомб. Чете ли вчерашния „Ездач“? Нещо е изяло клипера на компанията заедно с най-добрия им нимрод, и то къде – в Средиземно море! А ти ми говориш за океана!
- Именно затова сега ще напуснеш ложето си и ще дойдеш с мене в пристанището. Трябва да пипнем Ихмет на трапа, преди да е подписал договор с някой друг. Ти можеш да го навиеш, усещам, че ще си допаднете. В писмата изразяваше голямо уважение към тебе – наистина ли никога не сте се срещали? Така или иначе, сега имате случай да го направите, ще си размените кървавите разкази, ще го заведеш на баня, всичко за сметка на фирмата, бъди щедър, нека му се завърти главата, какво друго...
- Не ми се ще – измърмори Йероним. Кристоф го удари по гърба толкова силно, че чашата с останалата кахва падна от ръката на господин Бербелек на леглото и от него – на килима.
- Вярвам в тебе!
- Фанатик.